

// RECENSIONS

CHULIÀ, RICARD: *País Valencià: eixida d'emergència*, Catarroja, Afers, 2024, 248 pp., ISBN: 978-84-18618-78-9

El primer llibre de Ricard Chulià ha tingut un èxit important. Chulià s'ha fet llegir. I el seu missatge ha arribat a molta gent, perquè és un missatge clar. Després de més de quaranta anys de «Constitució espanyola» i «règim autonòmic», ja podem dir que si tot continua el curs previst dins de la lògica estatal serà inevitable el desastre. Un desastre més gran que el d'ara, vull dir.

En els darrers quaranta anys el País Valencià s'ha vist abocat a abandonar l'agricultura i s'ha desindustrialitzat. Ha perdut, fins i tot, els bancs que s'havien creat en els darrers cent cinquanta anys. Des de fa més de mig segle, tot és posat al servei de l'expansió del turisme. Els salaris són per davall de les mitjanes espanyola i europea, la taxa de desocupació és més alta i l'índex de temporalitat és més elevat. Tret dels períodes de crisi econòmica aguda, hi ha hagut una necessitat permanent de mà d'obra barata, poc qualificada i de reemplaçament ràpid, cosa que ha propiciat diverses onades migratòries. Els ràpids augments de la població a les grans ciutats i a les comarques del litoral han desequilibrat les estructures socials i econòmiques.

Les inversions que fa l'Estat en infraestructures al País Valencià sempre són molt inferiors al que correspondria pel volum creixent de la població. Les línies ferroviàries, a més, han estat construïdes sense comptar amb les necessitats de comunicació del país. Hi ha àrees densament poblades, com ara el territori costaner comprès entre Gandia i Dénia, on no hi ha connexió ferroviària. Les comunicacions per carretera entre Barcelona i Alacant estan saturades. Els trajectes en tren són lentíssims. L'Estat espanyol es nega a construir un corredor ferroviari per a mercaderies entre Alacant i Perpinyà. La gestió que fa l'Estat espanyol dels fons econòmics que la Unió Europea destina al foment de l'agricultura és escandalosa. L'agricultura valenciana, molt més productiva i eficaç que el latifundisme andalús i castellà, és sistemàticament marginada en el repartiment dels

fons i les subvencions. Andalusia s'emporta trenta vegades més subvencions que el País Valencià, cosa que no troba justificació ni per l'extensió territorial, ni pel pes relatiu del sector agroalimentari (19,5% estatal enfront del 9,4%, respectivament). A més, en els tractats comercials, els interessos valencians són ignorats una vegada i una altra —com ha passat amb els acords entre la Unió Europea i Sud-àfrica, que han permès la importació a gran escala de cítrics sud-africans, que han arruïnat les explotacions valencianes de taronja i mandarina.

Tots els factors polítics juguen en contra d'una sortida econòmica favorable per al país. Al contrari, estan contribuint a enfonsar-lo. La funció de les comunitats autònomes, es digué, era la descentralització. Però el cert és que els ingressos de l'estat i els poders legislatiu i judicial estan fortament centralitzats. Tot es decideix a Madrid. Per tant, les comunitats autònomes es limiten a gestionar la despesa social. És una descentralització només administrativa i de gestió. L'autogovern és gairebé un pur formalisme i els governs autonòmics, en realitat, tenen un marge de maniobra molt estret.

Dins l'estat, el País Valencià és una autonomia amb una renda *per capita* menor que la mitjana. Per tant, la balança fiscal amb l'Estat espanyol hauria de compensar aquest desavantatge. La sorpresa és que les transferències econòmiques que rep la Generalitat Valenciana per part de l'Estat espanyol no arriben ni per a pagar les nòmines dels metges i els professors. Per això, el deute creix cada any. Però atenció, perquè el deute es pagat amb préstecs que fa l'estat a la Generalitat, que després han de ser retornats amb interessos. Així, el País Valencià és sotmés a un espoli fiscal permanent per part de l'Estat. Patim un dèficit de finançament que ens escanya.

El govern valencià no disposa de poder per a decidir ni sobre el model energètic ni sobre la gestió del territori. Les Corts Valencianes s'han manifestat a favor del tancament definitiu de la central nuclear de Cofrents per la perillositat que comporta l'envelliment de les instal·lacions, però el govern espanyol, que té el poder de decisió sobre aquestes qüestions, no n'ha fet gens de cas. També s'escapa a les Corts Valencianes i a la Generalitat la gestió dels ports i els aeroports. L'ampliació del port de València pot ser funesta per a l'equilibri geogràfic de la zona costanera.

I quines possibilitats hi ha d'enfrontar-se a tots aquests problemes? Ni tan sols disposem d'una premsa lúcida amb una potència suficient de difusió. La premsa escrita que es publica en paper és propietat de grans grups comunicatius espanyols. Igual que la major part de les emissores de ràdio i els canals de televisió. La ideologia que s'escampa i que s'imposa a tot arreu és la ideologia política espanyola dominant. I encara hi ha qui s'estranya del predomini electoral dels partits polítics espanyols. ¿És que podria passar alguna altra cosa?

El sistema de corrupció dels grans partits espanyols està implantat en tots els nivells de l'administració. Els casos de corrupció que s'han conegut són innombrables. La policia i els tribunals de justícia han mostrat una lentitud i una ineficàcia extrema a l'hora d'aturar la corrupció. En canvi, han posat tota mena d'entrebancs a les tímides iniciatives que han sorgit per a protegir la comunitat lingüística minoritària. Ningú no confia en la imparcialitat dels tribunals. Després de la repressió del moviment independentista català, ha quedat clar que el sistema judicial espanyol actua fora de qualsevol control democràtic i que l'estat de dret és purament il·lusori.

En la rutina política espanyola, el País Valencià no hi té cap pes. És perfectament irrellevant en el conjunt estatal. La veritat és que ni per volum demogràfic ni per importància econòmica hauria de ser-ho. Però ha resultat impossible escapar al sistema sucursalista. Les llistes electorals més votades al País Valencià són les que presenten els partits estatals. Les delegacions valencianes d'aquests partits no tenen ni tan sols autonomia per a confeccionar les llistes dels candidats que volen presentar al seu territori i, sovint, han d'admetre candidats imposats des de les direccions centrals dels partits. La submissió política als centres de decisió de l'estat, per tant, és total.

El valencianisme ha estat massa feble i, en les darreres dècades, massa indecís. Ha tingut poques oportunitats d'influir en els governs estatals o autonòmics i no les ha sabudes aprofitar. Tot i això, és l'única sortida política. No hi ha cap altra possibilitat d'influir sobre l'administració de l'Estat. L'entrisme en els partits estatals per a marcar des de dins la direcció política ja s'ha provat, i no ha donat bons resultats.

Tot això són fets. Ara bé: el llibre de Chulià, a més d'exposar els fets amb claredat, va ser un llibre oportú. Arribà just en el moment que havia d'arribar: el de la crisi del Bloc Nacionalista Valencià i de Compromís. La direcció del partit l'havia posat al servei de la pseudoesquerra espanyola: van fer un pacte amb Podemos el 2015 i, després, el 2023, el van integrar en la coalició Sumar. Van mirar d'esborrar les reivindicacions nacionalistes. I, electoralment, no paraven de baixar. El record que havien deixat de la gestió en la Conselleria d'Educació durant els huit anys que havien format part del govern, a més, era nefast. El conseller Vicent Marzà havia rebentat, sense cap motiu, el sistema que permetia a les famílies triar lliurement la llengua de l'educació. Un sistema que havia funcionat bé durant quaranta anys i que havia estat l'èxit més gran aconseguit mai pel valencianisme.

Compromís havia agafat un camí que el portava cap a la dissolució i Chulià ofería unes directrius bàsiques: abandonar els intents dels últims anys de diluir-se en el magma de la pseudoesquerra espanyola i, en lloc d'això, passar a ser un partit nacionalista d'esquerres que, a més, es declara obertament independentista. Però qui li faria cas? La direcció de Compromís no, evidentment, perquè haurien hagut de dimitir pels seus greus errors. Els sectors descontents? A aquestes alçades, dins de Compromís, hi havia massa sectors descontents, i per massa raons. De fet, la major part dels descontents ja ni tan sols formaven part del partit. Se n'havien anat. Les quadribarrades ja no onejaven quan hi havia alguna mobilització. Per tant, Chulià, que era un dels descontents que no se n'havia volgut anar, tampoc no tenia cap possibilitat de guanyar si es quedava dins del partit. I, així, se celebrà el congrés, la tardor del 2024, i no canvià res. El partit continuà sent dirigit pels mateixos que l'havien portat a perdre 100.000 dels 457.000 vots que havia tingut nou anys enrere.

Però també passà una altra cosa. El llibre de Chulià es continuà llegint després del congrés. Hi ha unes anàlisis claríssimes, que continuen sent aprofitables. Per exemple: si presentar-se com a nacionalista era tan mal negoci, com és que els resultats electorals de Compromís en una comarca valencianoparlant com la Ribera Baixa multipliquen gairebé per deu els resultats d'una comarca espanyolitzada com el Baix Segura? Si les reivindicacions nacionalistes eren

un llast que impedia créixer el nombre de votants de Compromís, com és que els mals resultats electorals s'anaven acumulant a mesura que s'arraconava el nacionalisme?

Ara mateix Compromís torna a trobar-se amb possibilitats de créixer electoralment. L'etapa del president Carlos Mazón i del conseller d'Educació i Cultura José Antonio Rovira s'acaba. I passarà a la història com una de les més negres. El país es troba devastat, empobrit, arrasat pel desgovern i l'especulació. El PP es troba tan desacreditat com en el 2015, quan els casos de corrupció omplien les pàgines dels diaris. El PSOE és ara un partit espanyolista fins a la medul·la i la pseudoesquerra espanyola es presenta molt desinflada, després de destapar-se les misèries personals d'alguns dels seus líders i de veure's els resultats de les jugades poc transparents dels Comuns a Catalunya. I amb aquest panorama al davant, Compromís no aprofitarà l'oportunitat de presentar-se com un partit polític nacionalista que no se sotmet a la lògica perversa de la política espanyola?

XAVIER SERRA
Universitat Catalana d'Estiu
xavier.serra.sueca@gmail.com